

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายของการประกอบอาชญากรรมส่วนใหญ่ คือ การนำผลกำไรที่ได้ไปให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดนั้น การฟอกเงินเป็นกระบวนการที่คนร้ายใช้ในการปกปิดหรือซ่อนเร้นความเป็นมาที่มีขอบด้วยกฎหมายของเงินทองทรัพย์สินที่ได้มา กระบวนการการฟอกเงินเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิธีที่คนร้ายสามารถใช้จ่ายเงินจากการประกอบอาชญากรรมได้โดยไม่เป็นที่สงสัยและไม่กระทบกระเทือนต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มา

ลักษณะของของอาชญากรรมซึ่งกระทำเป็นองค์กร (ORGANIZED CRIME) ไม่ว่าจะเป็นกรลักลอบค้ายาเสพติด การค้าอาวุธเถื่อน การค้าประเวณี สามารถทำรายได้มหาศาลให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การยกยอกข้อโกงและการติดสินบน ทั้งในระบบราชการและในวงธุรกิจ ก็นำมาซึ่งผลกำไรจำนวนมาก ทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจ (MOTIVE) แก่เหล่ามิจอาชีพให้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยทุจริตเหล่านั้นมากระทำในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ดูประหนึ่งว่าเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเรียกว่าการฟอกเงินนั่นเอง

เมื่ออาชญากรได้มาซึ่งเงินทองทรัพย์สินในการประกอบอาชญากรรมจำนวนมาก โดยเฉพาะกรณีที่เป็นเงินสด ผู้ร้ายหรือองค์กรเหล่านี้จำเป็นต้องหาวิธีการเพื่อให้ตนเองสามารถควบคุมจัดการเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นเพื่อมิให้เป็นจุดสนใจและโยนไปยังกิจกรรมนอกกฎหมายและบุคคลที่เกี่ยวข้อง มิจอาชีพจะทำสิ่งนี้ได้โดยการปกปิดซุกซ่อนแหล่งที่มา เปลี่ยนแปลงสภาพ หรือเคลื่อนย้ายเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปยังจุดที่ไม่เป็นที่สนใจของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เพื่อป้องกันมิให้ถูกตรวจสอบหรือหลบเลี่ยงมิให้ถูกดำเนินคดีและโทษทัณฑ์อาญา และที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกรณีขององค์กรอาชญากรรม คือการนำเงินสกปรกเหล่านี้ไปขยายการประกอบอาชญากรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ปลายปี พ.ศ.2531 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988

(United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) ซึ่งขณะนี้มีประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นภาคีแล้วทั้งสิ้น 152 ประเทศ (ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2542) อนุสัญญาฉบับนี้ ได้กำหนดมาตรการสำคัญในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด เช่น มาตรการริบทรัพย์สิน (Confiscation) การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) การช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (Mutual Legal Assistance) การโอนการดำเนินคดี (Transfer of Proceedings) การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) เป็นต้น ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ประเทศไทยมีกฎหมายภายในออกมารองรับเกือบหมดแล้ว คงเหลือแต่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับ ประเทศไทยจึงต้อง ดำเนินการยกร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการเข้า เป็นภาคีอนุสัญญาฉบับดังกล่าวได้ นอกจากนี้ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการกับองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีเงินทุน จำนวนมากสนับสนุนและเป็นสิ่งจูงใจให้กระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิด มีโอกาสใช้ เงินสกปรกไปกระทำความผิดหรือสร้างอิทธิพลทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตรงกันข้ามกฎหมายนี้ จะสร้างความเป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโดยสุจริต ด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีคุณ ประโยชน์หลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินก็กระทบต่อสิทธิใน ทรัพย์สินและสิทธิส่วนบุคคลอยู่ไม่น้อย ทั้งในแง่ของกระบวนการแพ่ง อันได้แก่ มาตรการการยึดอายัด การริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาของศาล และในแง่ของกระบวนการทางอาญาตลอดจน มาตรการพิเศษต่าง ๆ ดังนั้น การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อที่จะเยียวยาความเสียหาย อัน บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับจึงเป็นสิ่งจำเป็นและขาดเสียมิได้ แม้ว่ากฎหมายฟอกเงินฉบับ ปัจจุบันจะได้กำหนดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายดังกล่าวเอาไว้ก็ตาม แต่มาตรการดังกล่าวในทางปฏิบัติรัฐจะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด กรณีใดบ้างที่ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการเยียวยา อาทิเช่น ความเสียหายในเชิงธุรกิจ ซึ่งในบางครั้งมีมูลค่ามากมาย มหาศาลและยากที่จะประเมินเป็นตัวเงินที่ชัดเจนได้ ความเสียหายเหล่านี้รัฐได้เตรียมการหรือ กำหนดมาตรการใดไว้เพื่อรองรับกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคตอัน ใกล้นี้หรือไม่ หรือเพียงแต่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้าง ๆ แล้วผลักระดักกล่าวให้เป็นเรื่องดุล พินิจของศาล ซึ่งก็อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้อีกเช่นกัน จึงสมควรที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงมาตรการ ในการเยียวยาความเสียหายให้ชัดเจนและเหมาะสมเพื่อรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความหมาย ลักษณะ และวิธีการฟอกเงิน

1.2.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์มาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งของ ไทยและต่างประเทศ

1.2.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน

1.2.4 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการในการเยียวยาความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ผู้สุจริต ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน

1.2.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดมาตรการที่ชัดเจนและเหมาะสมในการเยียวยา ความเสียหายของบุคคลภายนอกผู้สุจริตจากการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ. 2542

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการศึกษาวិทยานิพนธ์เรื่องนี้ ครอบคลุมเฉพาะการศึกษามาตรการใน กฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินของไทยและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่ามีมาตรการในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวกระทบต่อสิทธิของบุคคล ภายนอกผู้สุจริตอย่างไร และมีแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริตอย่างไร เพียงพอหรือไม่ รวมทั้งแสดงถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว

1.4 สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ทั้งกระบวนการ ในทางแพ่งและในทางอาญา ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลภายนอกผู้สุจริต หลายประการ และมาตรการในการเยียวยาความเสียหายโดยรัฐยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ประกอบกับ ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายได้อย่างครบถ้วนทุกกรณี จึงสมควรกำหนดมาตรการในการ เยียวยาความเสียหายให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อคุ้มครองสิทธิบุคคลภายนอก ผู้สุจริต และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมาย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตำรา หนังสือ วารสาร ด้วบทกฎหมาย บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการในการเยียวยาบุคคลภายนอกผู้สุจริต ซึ่งได้รับความเสียหายจากการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน ให้มีความชัดเจนและเหมาะสม ตลอดจนสามารถคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริตจากการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย